

¹⁴Akkor ezt mondta az ÚR Isten a kígyónak: Mivel ezt tetted, átkozott légy minden állat és minden mezei vad közt: hasadon járj, és port egyél egész életedben! ¹⁵Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony közt, a te utódod és az ő utódja közt: ő a fejedet tapossa, te meg a sarkát mardosod. ¹⁶Az asszonynak ezt mondta: Igen megnövelem terhességed fájdalmát, fájdalommal szüled gyermeked, mégis vágyakozol férjed után, ő pedig uralkodni fog rajtad. ¹⁷Az embernek pedig ezt mondta: Mivel hallgattál feleséged szavára, és ettől arról a fáról, amelyről azt parancsoltam, hogy ne egyél, legyen a föld átkozott miattad, fáradsággal élj belőle egész életedben! ¹⁸Töviset és bogáncsot hajt neked, és a mező növényét eszed. ¹⁹Arcod verejtékével eszed a kenyeret, míg visszatérsz a földbe, mert abból vétettél. Bizony por vagy, és vissza fogsz térni a porba!

Kedves Testvéreim!

A héten – húshagyó kedden – egy fogadásra voltam hivatalos, ahol a kerület lelkészeit hívták egybe. Az alkalom közös ebéddel zárult, ahol történetesen én a kerületbe újonnan helyezett katolikus pap mellett ültem. Miután eddig csak láttuk egymást, de nem ismertük, nem beszélgettünk, ezért eléggé aktuális témának tűnt a böjti időszak kezdete előtt egy nappal a kérdés, amellyel ő fordult hozzám: ti is böjtöltök? Bár a kérdés alibi volt, de egy nagyon jó teológiai beszélgetés kerekedett belőle, amelyből szerintem mindketten sokat tanultunk. Most nem is ez a lényeg, hanem az első kérdés. Ti is böjtöltök? Az első gondolatom bevallom az volt, hogy hogy lehet katolikus pap léte ennyire tudatlan valaki a másik felekezeti szokásairól. Aztán elgondolkodtam. A kérdés valójában teljesen jogos. És mi a mi válaszuk erre a kérdésre? Böjtölünk? Vajon én, az evangélikus lelkész böjtöltök? És innen már egyenes út vezet a mai nap kérdéséhez: mi a böjt? Mai ígénkben erre az egyszerű kérdésre kaphatunk választ.

A böjt kezdetén vissza a kezdetek kezdetéhez.

A Szentírás első lapjai a teremtéstörténetben úgy írják le az Isten és az ember kapcsolatát, mint egy rendkívül közvetlen, szeretetteljes apa – gyermek kapcsolatot. Ahol az apa gyönyörködik gyermekében, mindent megad neki, amire szüksége van. Sőt saját magából ad, hiszen a teremtett világ felett való uralkodás, és a teremtésben való részvétel isteni privilégiumát osztja meg vele, amikor azt mondja: *Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be és hódítsátok meg a földet. Uralkodjatok a tenger halain, az ég madarain és a földön mozgó minden élőlényen!*

Ebbe az idilli állapotba rondít bele a bűneset története, amelyben Ádám és Éva a kígyó hathatós közreműködésével esznek arról a fáról, amelyről Isten megtiltotta, hogy egyenek: a jó és rossz tudásának fájáról.

Érdeemes tisztázni egy alapvető kérdést a fával kapcsolatban. Miért tette oda Isten, ha nem ehettek belőle? Szerintem a választ egyszerűbb, mint gondoljuk. A kérdés rossz. Mert a tiltás az önálló evésre vonatkozik. Ha szálkás halat eszünk, akkor megtiltom a gyerekeimnek, hogy egyenek belőle, mert előbb kiviszem a szálkát és én adok nekik. A kés használatát azért tiltom meg a kicsiknek, mert még meg kell előtte tanítanom őket a használatára. A morfium halálos mérge, a kábítószerfüggő számára, ezért tiltott szer, de ha azt az orvos adja a betegnek akkor fájdalomcsillapító, orvosság. A jó és rossz tudás fája ilyen értelemben tiltott fa. Célja és értelme van, ha egyszer Isten odahelyezte. De csak az Isten kezéből. A kígyó csábítása éppen az: ha esztek róla olyanok lesztek, mint az Isten...

A majd én jobban tudom állapot az, amire a kísértő ráveszi az embert, és ami azóta is az ember sajátja. Jobban tudom, mint az Isten. Majd én megmondom, hogy mire van szükségem, te pedig Uram állj készenlétben, ha segítségre van szükségem. Csak akkor gyere, ha hívlak.

A bűn ez. Hogy Isten kizárom az életemből, kizárom a döntéseimből, mert én jobban tudom.

Amikor pedig számon kérnek, akkor jön az egymásra mutogatás: *Az asszony, akit mellém adtál, ő adott nekem a fáról, és így ettem... Az asszony így felelt: A kígyó szedett rá, azért ettem.*

A bűn háritása és viszonylagossá tétele alapvető emberi tulajdonságunkká vált. Nem én voltam. Ő is azt csinálja. Már egészen kis korban tudja az ember, hogy hogyan bújjon ki a felelősség alól. A bünt bűnnek mondani manapság sem divat. Takargatjuk, dugdossuk, nehogy valaki észrevegye. Kis diák voltam még, amikor a boltból elemeltem egy tollat. Napokig dugdostam, majd elástam a kertben. Gondoltam így eltemetem a bűnömet is. De édesanyám észrevette rajtam a dolgot, így bevallottam mit tettem. Közösen elmentünk a boltba, bocsánatot kértem és ő kifizette a tollat. Persze azért a büntetést is megkaptam. Soha többé nem jutott eszembe lopni. Isten látja a bünt, és számon kéri, majd megbünteti Ádámot és Évát, no és persze a kígyót is. Erről olvasunk mai alapígénkben.

Nagyon érdekes ez büntetés. A kígyóra még visszatérünk, nézzük először az embert. Éva büntetése: *Igen megnövelem terhességed fájdalmát, fájdalommal szüled gyermeked, mégis vágyakozol férjed után, ő pedig*

uralkodni fog rajtad. Ugye emlékszünk: Az teremtéskor az ember azt a feladatot kapja: szaporodjatok sokasodjatok. Akkor azt mondtam, hogy az isteni teremtésben való részvétel jogát kapja meg az ember. A jog megmarad, de hogy emlékeztesse Isten az embert arra, hogy mindez kitől van, ezért megnehezíti a dolgot. A teremtésben részt vehet az ember, de a fájdalom figyelmezteti őt arra, hogy mindez Isten kegyelme.

Ugyanígy a férfi esetében: *Mivel hallgattál feleséged szavára, és ettél arról a fáról, amelyről azt parancsoltam, hogy ne egyél, legyen a föld átkozott miattad, fáradsággal élj belőle egész életedben!*¹⁸ *Tövis és bogáncsot hajt neked, és a mező növényét eszed.*¹⁹ *Arcod verejtékével eszed a kenyeret...* Itt is emlékszünk a teremtésben kapott feladatra: uralkodni a teremtett világon, amihez még hozzátehetjük, hiszen részletezi a teremtéstörténet: művelni és öntözni a földet. Ez az egyébként szép és nemes feladat, szintén az Istentől kapott kiváltság válik nehezzé és ezzel figyelmeztető jellé.

Azért fájdalmas és azért fárasztó, hogy vedd észre: a kapcsolat, az és szép és jó apa – gyermek kapcsolat megszakadt, eltörött.

Amikor felhívja az ember figyelmét az Isten a fára, akkor azt mondta: ha eszel róla meg kell halnod. A büntetés természetesen nem marad el. *visszatérsz a földbe, mert abból vétettél. Bizony por vagy, és vissza fogsz térni a porba!*

Az Istennel való kapcsolat megszakad, az embert szenvedések és fájdalom sújtja, míg el nem jön a halál.

Nem egy szép történet. De kimaradt a kígyó. A kígyó – aki segédkezett abban, hogy az ember eljusson ide. A kígyó, az ősi gonosz, a kísértő, a Sátán. Aki éppen ezt akarja. Aki éppen az ember vesztét szeretné látni. Ő is megkapja büntetését. Sőt őt sújtja sorrendben először Isten ítélete.

¹⁴*Akkor ezt mondta az ÚR Isten a kígyónak: Mivel ezt tetted, átkozott légy minden állat és minden mezei vad közt: hasadon járj, és port egyél egész életedben!*¹⁵*Ellenségeskedést támasztok közted és az asszony közt, a te utódod és az ő utódja közt: ő a fejedet tapossa, te meg a sarkát mardosod.*

Úgy nevezzük ezt a szakaszt, hogy protoevangélium. Ez első igehely a Szentírásban, amely Jézus Krisztus keresztségéről beszél. De hol van itt szó Jézusról?

Emlékszünk az oltár előtt felolvasott ígére? Jézus megkísértése, amikor a Sátán próbálkozik Jézusnál: mardossa a sarkát. Ugyanígy próbálkozik, ahogy Évánál tette, csak hogy itt nem jár sikerrel. Jézus ellene mond, sőt legyőzi. Jézus keresztje a kígyó fejére tapos. Ha megnézzük a patikák címerét, akkor ott éppen ezt a jelenetet találjuk. A kígyó fejére taposó kereszt. Mert Jézus gólgotai keresztje elvette a Sátán erejét. Ahogy Luther fogalmaz: nincs ereje már, reá ítélet vár, az Ige porba dönti.

És ha már Luther, akkor ő előszeretettel hangoztatta, hogy a bűn a testünk, a világ és az ördög csábítása. Ha megnézzük az ember bűnbeesésének történetét, akkor éppen ezt látjuk. Az ember, akit számon kér Isten mindhárom csábításban elbukott. Mert bűnre csábította az ördög, a kígyó képében, bűnre csábította a környezete: Éva esetében a fa kívánatos gyümölcse, Ádám esetében Éva. És bűnre csábította saját vágya, testének kívánsága: jó volna enni arról a fáról.

Igen ez a három együtt alkotja az ember vesztét. Nem kenhetünk mindent a kígyóra, ahogy a környezetre sem. De mi magunk is kísértések között élünk, és tényleg nehéz megállni. Mi a megoldás?

A bőjt erről szól. Mi a bőjt?

Nagyon szeretem Márk evangéliumában azt, hogy minden egyes része a keresztre mutat. Márk úgy írta le a Jézussal kapcsolatos történeteket, hogy azok a keresztre irányítsák a tekintetünket. Azt hiszem a bőjt lényege ugyanez. Nem azt jelenti, hogy majd egyszer eljutunk a nagypéntekig, a keresztre. Hanem azt, hogy már most Jézus keresztségére figyelünk. És ha arra figyelünk, ha Jézus értünk vállalt áldozatát tartjuk a szemünk előtt, akkor azt láthatjuk az első böjti vasárnapon, hogy Jézus legyőzte a Sátánt, legyőzte a kísértőt. És bár itt a földön maradt hatalma, de aki Jézus közelében van, annak nem árthat.

A nagy kérdés, hogy hogyan lehetünk Jézus közelében? És ez a böjtnél az igazi lényege. Úgy, hogy minél több időt töltünk vele.

Mindig azt gondoltam, hogy a jó a kapcsolatom a gyerekeimmel. Szoktunk együtt játszani, beszélgetni, elmegyünk közös programokra, kifejezzük egymásnak szeretetünket. Január elsején Niki elment dolgozni. Azóta még több időt töltünk együtt. Az utóbbi három hét pedig a betegségek miatt igencsak intenzívre sikerült. A sok-sok együtt töltött idő ráébresztett, hogy bár azt gondoltam, hogy jó a kapcsolatom a gyerekeimmel, de ez lehet még jobb, még szorosabb.

Hogyan lehet még szorosabb kapcsolatom az Istennel? Ha még több időt töltök vele. A bőjt ezt jelenti. Hogy több időt töltök Istennel. Hogy lemondok valamiről, hogy vele lehessen. És, hogy miről kell lemondanom? Ha nem tudod, mondd le a húsról. Vagy bármiről, ami hétköznapi, ami természetes, azért, hogy észrevedd azt, hogy ő ott áll az ajtód előtt, zörget és bebocsátásra vár. Vár rád. Arra vár, hogy meghallad az ő szelíd és

csendes hangját. Az ellenerők most is dolgoznak: hiszen az ördög és a világ csábítása ott van, de a böjt a test csábításának elejét tudja venni. Figyelmeztessen bennünket a fájdalmunk, figyelmeztessenek a szenvedéseink, hogy van Istenünk, aki hazavár, abba az állapotba ahol újra helyreáll a vele való tökéletes gyermeki kapcsolat. És ezért mindent megtett, Jézus Krisztus által utat nyitott. Nézz a keresztre, és kiált: Uram, könyörülj rajtam! És bízz az ő ígéletében, aki azt mondja heti igénkben: ha kiállt hozzám meghallgatom. Ámen.